

13. 6. 2001

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Institut osvojení dítěte a podmínky osvojení

Osvojení dítěte je nejvýznamnější formou náhradní rodinné výchovy. Účelem a cílem samotného osvojení je vznik takového právního vztahu mezi osvojitelem a osvojencem, který je mezi rodiči s dětmi a vytvoření stabilního a harmonického prostředí pro příznivý citový, duševní a fyzický vývoj dítěte.

Osvojení dítěte je nejvýznamnější formou náhradní rodinné výchovy. Účelem a cílem samotného osvojení je vznik takového právního vztahu mezi osvojitelem a osvojencem, který je mezi rodiči s dětmi a vytvoření stabilního a harmonického prostředí pro příznivý citový, duševní a fyzický vývoj dítěte.

Institut osvojení upravují normy práva rodinného, které stanoví základní podmínky a předpoklady pro osvojení. Předpokladem pro osvojení dítěte je fakt, že mu chybí rodinné prostředí či je toto prostředí nedostatečné, je zde dán zájem dítěte a společnosti na vytvoření nového rodinného prostředí (§ 65 odst. 2 zákona o rodině, ZoR) a budoucí osvojitel projeví vůli nezletilé dítě osvojit (o osvojení dítěte rozhoduje soud na návrh osvojitele. § 63 odst. 2 ZoR).

Podmínky, jež musejí být při osvojování dítěte splněny jsou rozdílné podle toho, o jaký typ osvojení s jedná. Naše právní úprava zná pouze osvojení úplné, tzn. že právní vztahy osvojence k původní rodině zcela zanikly a mezi osvojencem a osvojitelem vzniká zcela nový právní vztah jako mezi rodiči a dětmi. Z hlediska osoby osvojitelů rozlišujeme osvojení individuální a osvojení společné (pouze manžely). Nejvýznamnějším dělením je diferenciací dle možnosti zrušení, rozlišujeme tak osvojení prosté, zrušitelné (I. typu) a osvojení nezrušitelné (II. typu).

Základní podmínkou společnou pro oba typy osvojení je fakt, že osvojeno může být pouze dítě nezletilé, mezi osvojitelem a osvojencem musí být přiměřený věkový rozdíl. Zákon samozřejmě nestanoví přesný věkový rozdíl, ale má se to, že rozdíl mezi osvojencem a osvojitelem by měl být takový jako bývá mezi vlastními rodiči a jejich dětmi. Další nezbytnou podmínkou je, aby se zdravotní stav osvojitelů a osvojence nepřičil účelu osvojení (§ 70 ZoR). Osvojitel musí samozřejmě mít plnou způsobilost k právním úkonům a musí se jednat o člověka, jež svým způsobem života může zaručit, že osvojení bude ku prospěchu dítěte i společnosti. Objektivní podmínkou k osvojení je neexistence příbuzenského vztahu mezi osvojitelem a osvojencem. Dále fakt, že nezletilé dítě mohou osvojit pouze manželé. I když osvojuje dítě jen jeden z manželů, je k tomuto úkonu třeba souhlasu manžela druhého. K osvojení je třeba souhlasu zákonného zástupce osvojovaného dítěte. Zákonným zástupcem jsou zejména rodiče dítěte, popř. jeden rodič, není-li druhého (nezáleží na situaci, zda je dítě v jejich přímé péči či nikoli).

K osvojení je třeba souhlasu rodiče, i když je nezletilý. Požadavek souhlasu rodičů, jsou-li zákonnými zástupci je možno nahradit ve třech případech: po dobu nejméně šesti měsíců soustavně neprojevovali opravdový zájem o dítě, zejména tím, že dítě pravidelně nenavštěvovali, neplnili pravidelně a dobrovolně vyživovací povinnost k dítěti a neprojevují snahu upravit si v mezích svých možností své rodinné a sociální poměry tak, aby se mohli osobně ujmout péče o dítě (tzv. kvalifikovaný nezájem), nebo po dobu nejméně dvou měsíců po narození dítěte neprojevili o dítě žádný zájem, ačkoliv jim v projevení zájmu nebránila závažná překážka (tzv. žádný nezájem). Souhlasu rodičů není také třeba, dali-li souhlas k osvojení předem bez vztahu k určitým osvojitelům

(tzv. blanketový souhlas).

K osvojení je třeba souhlasu také osvojovaného dítěte, je-li toto dítě schopno posoudit dosah osvojení, ledaže by tím byl zmařen účel osvojení. Poslední podmínkou je tzv. preadopční péče, kdy osvojované dítě musí být nejméně po dobu tří měsíců v péči budoucího osvojitele (na jeho vlastní náklad). Účelem této podmínky je zjištění, zda osvojení bude dítěti ku prospěchu a navázání vztahů mezi budoucím osvojitelem a osvojencem. Tato podmínka se nevyžaduje u pěstouna, který si chce osvojit dítě, jež je v jeho pěstounské péči alespoň po dobu tří měsíců.

Pro nezrušitelné osvojení je třeba splnit vedle výše uvedených podmínek ještě podmínky další. Základní podmínkou je, že nezrušitelně osvojit lze pouze dítě starší jednoho roku. Osvojit dítě touto formou osvojení mohou pouze manželé nebo manžel, rodiče dítěte nebo pozůstalý manžel rodiče dítěte nebo osvojitele dítěte. Výjimečně tedy může nezrušitelně osvojit i osoba osamělá. Následkem nezrušitelného osvojení je skutečnost, že osvojitelé budou v matrice zapsáni namísto rodičů dítěte.

Speciální podmínky stanoví zákon o rodině pro osvojení nezletilého dítěte do ciziny.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Vyčlenění rodinných nemovitostí \(i v podobě podílu v bytovém družstvu\) do svěřenského fondu](#)
- [Sport versus EU - aktuální sportovní kauzy rozhodované Soudním dvorem EU](#)
- [Dokazování negativních skutečností ve sporném řízení](#)
- [Neoprávněný odběr elektřiny - překvapení vlastníka?](#)
- [Rodič u dítěte v nemocnici: právo na přítomnost neznamená bez dalšího právo na přespání na jip/jirp](#)
- [Pokuta za švarcsystém kurýrů Rohlíku potvrzena Ústavním soudem](#)